

VIRGINIA WOOLF • **Orlando**

VIRGINIA WOOLF 25 Ocak 1882'de Londra'da doğdu. Roman türüne yaptığı özgün katkılarıyla edebiyat tarihine adını yazdırdı. Aynı zamanda döneminin en önemli eleştirmenlerinden biri olarak kabul edilir. 1925'te yayımlanan *Mrs. Dalloway* ünlü yazarın adıyla birlikte amlacak "bilinç akışı" tekniğinin en başarılı örneğidir. Virginia Woolf, 28 Mart 1941'de içine düştüğü ruhsal bir bunalım sonrasında evlerinin yakınlarındaki bir nehre atlayarak intihar etti. İletişim Yayınları yazarın 20. yüzyılın en iyi romanları arasında yer alan *Mrs. Dalloway* (Hogarth Press, Londra, 1925; İletişim, 1999), *Deniz Feneri* (Hogarth Press, Londra, 1927; İletişim, 2000), *Orlando* (Hogarth Press, Londra, 1928; İletişim, 2000), *Jacob'un Odası* (Hogarth Press, Londra, 1922; İletişim, 2001), *Dalgalar* (Hogarth Press, Londra, 1931; İletişim, 2001), *Flush* (Hogarth Press, Londra, 1933; İletişim, 2001), *Kendine Ait Bir Oda* (Hogarth Press, Londra, 1929; İletişim, 2002), *Perde Arası* (Hogarth Press, Londra, 1941; İletişim, 2004), *Yıllar* (Hogarth Press, Londra, 1937; İletişim, 2004), *Gece ve Gündüz* (Duckworth, Londra, 1919; İletişim, 2005), *Dışa Yolculuk* (Hogarth Press, Londra, 1915; İletişim, 2008), *Bir Yazarın Güncesi* (Hogarth Press, Londra, 1953; İletişim, 2008), *Üç Gine* (Duckworth, Londra, 1938; İletişim, 2010) ve *Granit ve Gökkuşakı* (Hogarth Press, Londra, 1958; İletişim, 2010), adlı kitaplarını "Toplu Eserleri" başlığı altında yayımlıyor.

Orlando. A Biography

İletişim Yayınları 645 • Çağdaş Dünya Edebiyatı 139

ISBN-13: 978-975-470-827-1

© 2000 İletişim Yayıncılık A. Ş.

1-8. BASKI 2000-2014, İstanbul

9. BASKI 2016, İstanbul

DIZI KAPAK TASARIMI Ümit Kıvanç

KAPAK Fatoş Gencosman

UYGULAMA Hasan Deniz

DÜZELTİ Seçkin Oktay

BASKI Ayhan Matbaası · SERTİFİKA NO. 22749

Mahmutbey Mahallesi, Devekaldırımı Caddesi, Gelincik Sokak, No: 6/3

Bağcılar, İstanbul Tel: 212.445 32 38 • Faks: 212.445 05 63

CILT Güven Mücellit · SERTİFİKA NO. 11935

Mahmutbey Mahallesi, Devekaldırımı Caddesi, Gelincik Sokak,

Güven İş Merkezi, No: 6, Bağcılar, İstanbul, Tel: 212.445 00 04

İletişim Yayınları · SERTİFİKA NO. 10721

Binbirdirek Meydanı Sokak, İletişim Han 3, Fatih 34122 İstanbul

Tel: 212.516 22 60-61-62 • Faks: 212.516 12 58

e-mail: iletisim@iletisim.com.tr • web: www.iletisim.com.tr

VIRGINIA WOOLF
Orlando
Yaşamöyküsü
Orlando. A Biography
ÇEVİREN *Seniha Akar*



i l e t i ŝ i m

V. Sackville – West için

Önsöz

Bu kitabı yazarken pek çok dost bana yardımcı oldu. Bir bölümü ölü ve öylesine ünlü ki adlarını anmaya cesaret ister, yine de kimse –akla ilk gelenleri sayacak olursak– Defoe’ya, Sir Thomas Browne’a, Sterne’e, Sir Walter Scott’a, Lord Macaulay’e, Emily Brontë’ye, De Quincey’e ve Walter Peter’e sonsuzca borçlu olmaksızın okuyup yazamaz. Bir bölümü ise hayatta ve kendi çaplarında aynı ölçüde ünlü olmakla birlikte, sırf bu nedenle daha az ürkütücüler. Bay C. P. Sanger’a özellikle şükran borçluyum, onun gayri menkul yasası konusundaki bilgisi olmasaydı bu kitap yazılamazdı. Bay Sydney Turner’ın geniş ve özgün bilginliği umarım birtakım pek üzücü yanlışlar yapmamı önlemiştir. Bay Arthur Walley’in Çince bilgisinden de yararlandım –ne kadar çok yararlandığımı bir ben bilebilirim.– Madame Lopokova (Bayan J. M. Keynes) Rusçamı düzeltmek için hep yanımdaydı. Resim sanatı üzerine anladığım ne varsa Bay Roger Fry’nin rakipsiz yakınlık ve düşgücüne borçluyum. Yine bir başka dalda yeğenim Bay Julian Bell’in biraz ağır olmakla birlikte son derece derin eleştirilerinden umarım yarar

sağlamışımıdır. Bayan B. K. Snowdon'un Harrogate ve Cheltenham arşivlerindeki bitmez tükenmez araştırmaları boşuna olsalar da son derece gayretliyidiler. Başka dostlar da tek tek belirtilemeyecek kadar değişik biçimlerde bana yardımcı oldular. Şu kişileri anmakla yetinmeliyim: Bay Angus Davidson, Cartwright, Bayan Janet Case, Lord Berners (Elizabeth dönemi müziği üzerine bilgisine değer biçilemez), Bay Francis Birrell, kardeşim Dr. Adrian Stephen, Bay F. L. Lucas, Bay ve Bayan Desmond MacCarthy, eleştirmenlerin en cana can katanı, eniştem Bay Clive Bell, Bay G. H. Rylands, Lady Colefax, Bayan Nellie Boxall, Bay J. M. Keynes, Bayan Violet Dickinson, Sayın Bay Edward Sackville-West, Bay ve Bayan St. John Hutchinson, Bay Duncan Grant, Bay ve Bayan Stephen Tomlin, Bay ve Lady Ottoline Morrell, kayınvalidem Bayan Sidney Woolf, Bay Osbert Sitwell, Madam Jacques Raverat, Albay Cory Bell, Bayan Valeria Taylor, Bay T. J. Sheppard, Bay ve Bayan T. S. Eliot, Bayan Ethel Sands, Bayan Nan Hudson, yeğenim Bay Quentin Bell (roman alanında eski ve değerli bir işbirlikçi), Bay Raymond Mortimer, Bayan Emphie Case, Lady Gerald Wellesley, Bay Lytton Strachey, Viskontes Cecil, Bayan Hope Mirrlees, Bay E. M. Forster, Sayın Bay Harold Nicholson, kızkardeşim Vanessa Bell. Ama liste aşırı uzayacağı benziyor ve şimdiden fazlasıyla seçkin. Bende en hoşundan anılar uyandırsa da okurda kaçınılmaz biçimde kitabın ancak düş kırıklığına uğratacağı birtakım beklentiler uyandıracak. Bu nedenle British Museum ve Arşiv Dairesi memurlarına mutak nezaketleri için, yeğenim Angelica Bell'e yalnızca kendisinin karşılayabileceği bir hizmeti için ve kocama, araştırmalarıma yardım ederken daima gösterdiği sabır ve bu sayfaların ulaşabildikleri doğruluk derecesini borçlu olduklarıengin tarih bilgisi için teşekkür ederek sözümü bitireceğim. Son olarak, daha önceki yapıtlarımla yazınımı, bitkibilimi-

ni, coğrafyasını ve kronolojisini cömertçe ve bedavadan düzelten ve umarım bu kez de hizmetini esirgemeyecek olan Amerika'daki bir beye, adını ve adresini yitirmemiş olsaydım, teşekkür etmek isterdim.

VIRGINIA WOOLF

Birinci Bölüm



Oğlan –çünkü günün modası bir bakıma gizlese de cinsiyeti su götürmezdi– çatı kirişlerinden sarkan bir Mağribi kellesine kılıç sallamaktaydı. Kelle eski bir futbol topunun renginde ve çökmüş avurtlarıyla, bir hindistancevizinin üstündeki tüyleri andıran bir iki tutam sert, kuru saçı saymazsak, eski bir futbol topunun biçimindeydi. Orlando'nun babası, belki de büyükbabası onu Afrika'nın vahşi düzlüklerinde ayın altında ansızın ortaya çıkan bir koca Kafir'in omuzlarından uçuruvermişti ve şimdi kendini katleden lordun devasa evinin tavan arası odalarında durmaksızın üfüren rüzgârda yavaşça, sonsuzca sallanmaktaydı.

Orlando'nun ataları çirişotu tarlalarında, taşlı tarlalarda, bilinmedik ırmaklarca sulanan çayırarda at koşturmuşlar ve pek çok omuzdan pek çok renkte pek çok kelle uçurmuşlardı ve kirişlerden sallandırmak için bunları yanlarında getirmişlerdi. Orlando da böyle yapacaktı, yemin ediyordu. Ancak on altısına henüz bastığından ve onlarla Afrika'da ya da Fransa'da at koşturamayacak kadar genç olduğundan, annesinin ve bahçedeki tavuskuşlarının yanın-

dan usulca savuşur ve tavan arasındaki odasına gider ve burada atılır, saldırır, kılıcıyla havayı biçerdi. Kimi zaman ipi keser, kelle yere düşer ve onu yeniden bağlaması gerekirdi; yüce gönüllülükle neredeyse erişilmez bir yüksekliğe bağladığından, düşmanı büzüşmüş kara dudaklarıyla utkulu bir biçimde sırtırdı yüzüne. Kurukafa bir ileri bir geri sallanırdı, çünkü üst katında yaşamakta olduğu ev öyle uçsuz bucaksızdı ki sanki rüzgâr onun içine tıklımış, yaz kış demeden bir o yana bir bu yana esmekteydi. Üzerinde avcılar bulunan duvar halısı sürekli kımıldardı. Ataları varoldukları andan beri soyluydular. Kuzey sislerinden başlarında taçlarla çıkıp gelmişlerdi. Odadaki çubuk çubuk koyuluklar ve zemini damalayan sarı gölcükler penceredeki kocaman bir armanın vitrayları arasından süzülen güneş ışıkları tarafından oluşturulmuyorlar mıydı? Orlando şu anda bir arma leoparının sarı bedeninin tam ortasında durmaktaydı. Pencereyi açmak için elini pervaza koyunca, el anında bir kelebeğin kanadı gibi kırmızıya, maviye ve yeşile bulandı. Gerçekten de simgelerden hoşlanan ve onları çözümlene becerisi bulunanlar, pencereyi açtığı sırada biçimli bacaklar, alımlı beden ve yapılı omuzların tümü armadan süzülen ışığın çeşitli tonlarıyla bezenmişken, Orlando'nun yüzünün yalnızca güneşin kendisi tarafından aydınlatıldığını gözlemleyebilirler. Bundan daha yapmacıksız, daha gamlı bir yüz bulunamazdı. Ne mutlu böyle birini doğuran anaya ve ne mutlu onun yaşamını kaydeden yazara! Ne birinin bir an olsun canını sıkmasına ne ötekinin romancı ya da ozandan yardım dilenmesine gerek vardır. O, peşinde yazmanıya, en çok istedikleri mevki neyse ona erişene dek, başarıdan başarıya, utkudan utkuya, hizmetten hizmete koşacaktır. Orlando görünüşte tam böyle bir gelecek için yaratılmıştı. Yanakların kırmızısı şeftali tüyleriyle kaplıydı; dudaklar üzerindeki tüyler yanaklardakilerden azıcık daha gürdüler. Dudak-

ların kendileri küçüktüler ve enfes badem beyazı dişleri hafifçe açıkta bırakıyorlardı. Oksu burnu kısa, gergin seyrinde hiçbir şey engellemiyordu. Saçlar koyu, kulaklar ufak ve başa iyice yapışkıtlar. Ancak, ne yazık ki bu körpe güzellikler listesi alından ve gözlerden söz etmeden bitirilemezdi. Ne yazık ki insanlar pek ender olarak bunların her üçünden yoksun doğarlar; çünkü pencerenin önünde duran Orlando'ya baktığımız an sanki ağızlarına kadar su dolmuş da onları büyütmüş gibi ipiri, ıslak menekşeleri andıran gözleri ve şakakları olan iki çıplak madalyonun arasına sıkışmış mermer bir kubbenin kabartısını andıran bir alını olduğunu itiraf etmeniz gerekir. Gözleri ve alını görürüz ve işte böyle döktürürüz. Gözleri ve alını görürüz ve o an her iyi yaşamöykücünün gözardı etmeyi hedeflediği binlerce nahos şeyi kabullenmemiz gerekir. Görüntüler onu tedirgin ederlerdi, örnekse peşinde hizmetçisi Twitchett'le tavusları beslemeye giden yeşiller içinde çok güzel bir kadın olan annesinin; görüntüler onu esiritirlerdi –kuşlar ve ağaçlar; ve ölme sevdalandırırıldarı– akşam seması, yuvaya dönen kargalar; derken tüm bu görüntüler ve bahçenin sesleri, döven çekiç, kesilen odun, sarmal merdivenden –oldukça geniş olan– beynine çıkararak her usta yaşamöykücünün nefret ettiği şu tutku ve duygu karmaşasını ve kargaşasını başlatırlardı. Neyse, konumuza dönersek, Orlando başını yavaşça içeri çekti, masanın başına geçti ve yaşantılarının her gününde hep bu saatte yaptıklarını yapanların yarı bilinçli edasıyla üzerinde, 'Ethelbert: Beş Perdelik Bir Trajedi' etiketi bulunan bir defter çıkarttı ve eski lekeli bir kaz tüyünü mürekkebe daldırdı.

Çok geçmeden on küsur sayfayı şiirle kaplamıştı. Besbelli pek selisti, ama soyuttu. Oyunun kişileri Günah, Suç ve Acı'ydı; olmadık ülkelerin kralları ve kraliçeleri vardı; korkunç entrikalar karşısında bocalıyorlardı; soylu duygulara

kapılıyorlardı; tek bir sözcük bile onun kendisinin söyleyeceği gibi söylenmiyor, yaşı –henüz on yedisinde bile değil– ve on altıncı yüzyılın sona ermesine daha bir hayli yıl olduğu göz önüne alındığında, dikkate değer bir akıcılık ve tatlılıkla kaleme alınıyordu. Her neyse, sonunda durakladı. Tüm genç ozanların sürekli betimledikleri gibi doğayı betimlemekteydi ve yeşilin tonunu tam olarak tutturmak için onun kendisine, yani o sırada pencerenin altında yetişmekte olan bir defne ağacına baktı (ve burada çoğu kişiden daha büyük bir cesaret gösterdi). Elbet bundan sonra yazmayı sürdüremedi. Doğada yeşil başkadır, yazında yeşil bambaska. Doğayla yazın arasında adeta doğal bir çekişme vardır; onları bir araya getirdiniz mi birbirlerinin canına okurlar. Orlando'nun o anda gördüğü yeşil, uyağını bozup ölçüsünü tekletti. Dahası doğanın kendine özgü oyunları vardır. İnsan bir kez bir pencereden dışarı, çiçeklerin arasındaki arılara, esneyen bir köpeğe, batan güneşe bakmayagörsün bir kez, “daha kaç günbatımı göreceğim”, vs. vs. diye düşünmeyegörsün (bu düşünce, üstünde uzun uzadıya yazılmayacak kadar iyi bilinir) kalemi elinden düşürür, pelerinini alır, odadan dışarı fırlar ve bu arada ayağı boyalı bir sandığa takılıverir. Çünkü Orlando bir parça sakardı.

Kimseyle karşılaşmamaya özen gösterdi. Bahçıvan Stubbs geliyordu yoldan. O geçene kadar bir ağacın arkasına gizlendi. Bahçe duvarındaki küçük bir kapıdan dışarı çıktı. Bütün ahırların, köpek kulübelerinin, bira imalathanelerinin, marangoz atölyelerinin, çamaşırhıkların, don yağından mum yapılan, öküz kesilen, nal dökülen, deri yelek dikilen yerlerin –ev, her biri kendi sanatını icra eden insanların kaynaştığı bir kasabaydı– yanından dolaşarak kimselere görünmeden tepeye çıkan eğreltiotu kaplı patıkaya ulaştı. Belki nitelikler arasında bir tür kan bağı vardır: Biri ötekini yanına çeker ve bu noktada yaşamöykücü sakarlığın genelde yalnız-

lık sevdasıyla eşleştiği gerçeğine dikkat çekmelidir. Orlando bir sandığa takılıp sendelediği için doğal olarak ıssız yerlere, uçsuz bucaksız görünümlere ve kendini her, ama her zaman yapayalnız hissetmeye bayılırdı.

Uzun bir suskunluğun ardından, “Yalnızım” diye fısıldadı, bu anlatı boyunca ilk kez ağzını açarak. Eğreliotlarının ve alıçların arasından, geyikleri ve yaban kuşlarına ürküterek büyük bir hızla yokuş yukarı çıkıp tek bir meşe ağacının taçlandığı o yere gelmişti. Burası çok yüksekti, gerçekten öyle yüksekti ki aşağıda on dokuz İngiliz kontluğu görülebiliyordu; duru günlerde otuz, hava çok güzel olduğunda da belki kırk. Kimi zaman insan birbirini izleyen dalgalarıyla Manş Denizi’ni görebilirdi. Irmaklar görünürdü ve üstlerinde süzülen gezinti tekneleri ve denize açılan kalyonlar ve top atışlarının boğuk gümbürtüleri duyulan duman püskürtülü donanmalar ve kıyıda hisarlar ve çayırın arasında şatolar ve şurada bir saat kulesi ve burada bir kale ve yine, Orlando’nun babasının gibi etrafı duvarlarla çevrilmiş bir vadide bir kent gibi kümelenmiş koca bir malikâne. Doğuda Londra’nın kuleleri ve kentin dumanı vardı ve rüzgâr doğru yönden estiğinde, ufuk çizgisinin belki tam üstünde, sarp doruğu ve dişli yamaçlarıyla Snowdon’un kendisi bulutların arasından olanca dağlığıyla görünürdü. Orlando bir an sayarak, bakarak, tanıyarak durdu. Şu babasının eviydi; şu amcasının. Orada, ağaçların arasındaki üç büyük burç teyzesinindi. Fundalık onlarındı, orman da öyle ve sülünler, geyikler, tilki, porsuk, kelebek.

Derin derin göğüs geçirdi ve meşe ağacının dibine, yere attı kendini. Hareketlerinde bu sözcüğü hak eden bir ateşlilik vardı. Bütün bu yaz kalımsızlığının altında, kendi altında yeryüzünün belkemiğini hissetmeye bayılıyordu; çünkü ona göre meşe ağacının sert kökü buydu ya da imge imgeyi izlediğinden o üstüne bindiği iri bir atın sırtıydı ya da

yalpalayan bir geminin güvertesi; aslında sert olduğu sürece her şey olabilir, çünkü süzülüp giden yüreğini tutturacak bir şeye gereksinim duyuyordu; bağrından çekiştiren yüreğini; her akşam bu vakitler yürüyüşe çıktığında sanki bahar kokulu, işveli fırtınalarla dolan yüreğini. Onu meşe ağacına bağladı ve orada uzandıkça içinde ve çevresindeki çırpıntı ağır ağır duruldu; küçük yapraklar sarktılar, geyikler durdular; solgun yaz bulutları kalakaldılar; kolları bacakları toprağın üstünde ağırlaştılar; öyle kıpırtısız yatıyordu ki geyikler adım adım yaklaştılar, kargalar çevresinde dönendiler, serçeler dalıp daireler çizdiler, yusufçuklar yıldırım gibi yanından geçtiler, sanki bir yaz akşamının olanca bitekliği ve cilveli etkinliği bedeninin çevresinde bir örümcek ağı gibi örülmüştü.

Yaklaşık bir saat sonra –güneş hızla batmaktaydı, ak bulutlar kızarmışlardı, tepeler menekşe, ormanlar mor, vadiler siyahtı– bir boru öttü. Orlando ayağa fırladı. Tiz ses vadeden geliyordu. Oradaki karanlık bir noktadan geliyordu; derli toplu, planlı bir nokta; bir labirent; bir kasaba ama duvarlarla sarılı; vadideki kendi büyük evinin merkezinden geliyordu ve önce karanlık olan ev kendisi bakarken ve o tek boru sesi daha tiz başka seslerde yankılanıp yinelenirken karanlığını yitirdi ve binbir ışığa büründü. Kimi, hizmetkârlar koridorlar boyunca çağrılara koşturuyorlarmışçasına minik, telaşlı ışıklardı; kimi, gelmemiş konukları karşılamak üzere hazırlanmış şölen salonlarında yanıyorlarmışçasına yüksekte ve ıslıl ıslıldılar; bir bölümüyse eğilen, diz kıran, doğru lan, karşılayan, gözeten ve arabasından inen bir yüce prensesi büyük bir vakarla içeri buyur eden bölük bölük hizmetkârın elindeymişçesine dalıyor, titriyor, iniyor, çıkıyorlardı. Avluda faytonlar dönüp gidiyorlardı. Atlar sorguçlarını silkiyorlardı. Kraliçe gelmişti.

Orlando daha fazla bakmadı. Yokuş aşağı atıldı. Bir yan

kapıdan içeri süzüldü. Dolambaçlı merdiveni deli gibi çıktı. Odasına ulaştı. Çoraplarını odanın bir yanına, yeleşini öbür yanına fırlattı. Başını ıslattı. Ellerini bir temiz yıkadı. Tırnaklarını temizledi. Yalnızca yirmi santimlik bir aynanın ve bir çift eski mumun yardımıyla kırmızı pantolonunu, dantel yakasını, tafta yeleşini ve üzerlerinde katmerli yıldız çiçekleri iriliğinde rozetler bulunan ayakkabılarını ahırdaki saate göre on dakikadan kısa bir sürede üzerine geçirmişti. Hazırdı. Kızarmıştı. Heyecanlıydı. Ve korkunç gecikmişti.

Bildiği kestirmelerden giderek, yığınla kocaman oda ve merdiven geçerek evin öte yanında beş dönüm uzaklıktaki şölen salonuna doğru yola koyuldu. Ancak yolun yarısında, hizmetkârların yaşadığı arka bölümde durakladı. Bn. Stewkeley'in oturma odasının kapısı açıktı – kuşkusuz, kadın bütün anahtarlarını alıp hanımına hizmet etmeye gitmişti. Ama orada, hizmetkârların yemek masasında, yanında koca bir içki maşrapası, önünde kâğıtlar, oldukça şişman, üstü başı pejmürde, kırmalı yakası kirlince, giysileri kahverengi şayaktan bir adam oturmaktaydı. Elinde bir kalem tutuyordu, ama yazmıyordu. Sanki bir düşünceyi, dilediğince biçim alana ya da hayat bulana dek zihninde aşağı yukarı, ileri geri yuvarlıyordu. Garip dokulu yeşil bir taş gibi küre biçimi damarlı gözleri sabittiler. Orlando'yu görmedi. Tüm acelesine karşın Orlando yerine çakılıp kaldı. Yoksa bu bir şair miydi? Yoksa şiir mi yazıyordu? “Şu koca dünyadaki her şeyi söyle bana” demek istiyordu, çünkü şairler ve şiir üzerine en olmadık, en saçma, en abartılı düşüncelere sahipti, ama sizi görmeyen biriyle nasıl konuşulur? Sizin yerinize devler, satirler, belki de denizin derinliklerini gören biriyle? Orlando gözlerini dikmiş dururken adam kalemni parmaklarının arasında bir o yana bir bu yana çeviriyordu; gözlerini dikmiş düşünüyordu; derken hızla yarım düzine dize yazıp başını kaldırdı. Bunun üzerine Orlando

çekingenliğe kapılıp yerinden ok gibi fırladı ve balo salonuna ucu ucuna yetişip tam zamanında dizlerinin üstüne çöktü, telaşla başını eğdi ve yüce Kraliçe'nin zatalilerine bir çanak gülsuyu sundu.

Öyle utanmıştı ki Kraliçe'nin suyun içindeki yüzüklü ellerinden başka yerini göremedi; ama bu bile yeterdi. Unutulmaz bir eldi; her an bir küre ya da asayı sararmışçasına kıvrılan uzun parmaklı ince bir el; sinirli, huysuz, hastalıklı bir el; aynı zamanda buyurgan bir el; bir kellenin uçması için kalkması yeterli bir el; tahmin ettiği kadarıyla, içinde kürklerin kafuruyla korunduğu bir dolap gibi kokan bir bedene bağlı bir el; ancak bu beden bin bir çeşit brokarlara ve değerli taşlara sarınmıştı ve belki de siyatik ağrıları çektiği halde dimdik tutuyordu kendini ve binbir korkuyla gerildiği halde asla ürkmüyordu ve Kraliçe'nin gözleri açık sarıydı. Bütün bunları iri yüzükler suda parıldarken hissetti, derken bir şey saçını bastırdı – belki bu bir tarihçinin işine yarayabilecek başka şeyler görmemesini açıklar. Hem gerçekte, zihni öyle bir karıştlar karmaşasıydı ki –gece ve alev alev mumlar, kılıksız şair ve yüce Kraliçe, sessiz kırlar ve hizmetkârların paturtısı– hiçbir şey göremezdi, ya da yalnızca bir el.

Buna göre, Kraliçe'nin kendi de yalnızca bir baş görmüş olmalı. Ama bir elden yüce bir Kraliçe'nin tüm nitelikleriyle huysuzluğu, yürekliliği, kırılganlığı ve dehşetiyle donanmış bir beden çıkarsanabilirse, Abbey'deki balmumu heykellere inanacak olursak, gözlerini her zaman dört açan bir hanımın saltanat koltuğundan baktığı bir kafa hiç kuşkusuz aynı ölçüde verimli olabilir. Uzun, kıvrırcık saçlar, önünde böylesine saygıyla, temiz yüreklilikle eğilen baş; bir genç soylunun o güne dek üzerinde dikildiği en biçimli bacaklara ve me nekşe gözlere ve bir altın yüreğe ve bağlılığa ve erkeksi çekiciliğe –tümü, yaşlı kadının kendisini düş kırıklığına uğrattıkça daha çok sevdiği nitelikler– işaret ediyorlardı. Çünkü

kadın zamanından önce yaşlanmakta, yıpranmakta, iki büküm olmaktaydı. Top atışlarının sesi her an kulaklarındaydı. Her an parlayan zehir damlasını ve sinsi kamayı görmekteydi. Masanın başında otururken kulak kabartırdı: Manş Denizi'ndeki silahları işitirdi; hep endişeliydi— şu bir beddua mıydı ya şu bir fısıltı mı? Saflık ve temiz yüreklilik onları önüne yerleştirdiği karanlık fon nedeniyle kendisi açısından büsbütün değer kazanıyorlardı. Söylence der ki aynı gece, Orlando mışıl mışıl uyurken, imzasını ve mührünü sonunda parşömene basıp, bir zamanlar başpiskoposun, daha sonra Kral'ın olan o muazzam manastır malikânesini resmen Orlando'nun babasına bahşetmiştir.

Orlando gece boyu her şeyden habersiz uyudu. Farkında olmadan bir Kraliçe tarafından öpülmüştü. Belki, kadınların yüreği karmaşık olduğundan, genç kuzeninin (aralarında kan bağı vardı) anısını Kraliçe'nin zihninde diri tutan, onun her şeyden habersiz olması ve dudakları ona değdiğinde çocuğun irkilmesi idi. Her neyse, bu sakin taşra yaşantısı iki sene bile sürmemiş ve Orlando ancak yirmi kadar trajedi, bir düzine tarih ve bir alay sone yazmıştı ki Beyaz Saray'da Kraliçe'nin huzuruna çıkmasını bildiren bir mesaj geldi.

“İşte” dedi Kraliçe, uzun galeride kendisine doğru ilerleyişini izlerken, “Masum çocuğum geliyor!” (artık teknik olarak bu sözcük uygun düşmese de Orlando'nun her zaman çocuksu masumiyet gibi görünen dingin bir havası vardı).

“Gel!” dedi Kraliçe. Ateşin yanında dimdik oturuyordu. Onu bir adım uzağında tuttu ve tepeden turnağa inceledi. O geçmiş gecede aklından geçenleri şimdi gözlerinin önünde bulunan gerçekle mi karşılaştırıyordu? Tahminlerinde haklı çıkmış mıydı? Gözler, ağız, burun, göğüs, kalçalar, eller. Bunları teker teker gözden geçirdi; bakarken dudakları gözle görülür biçimde seğiriyordu; ama bacaklarını gördüğünde bir kahkaha koyverdi. Görünürde tam bir soylu beyefendiy-